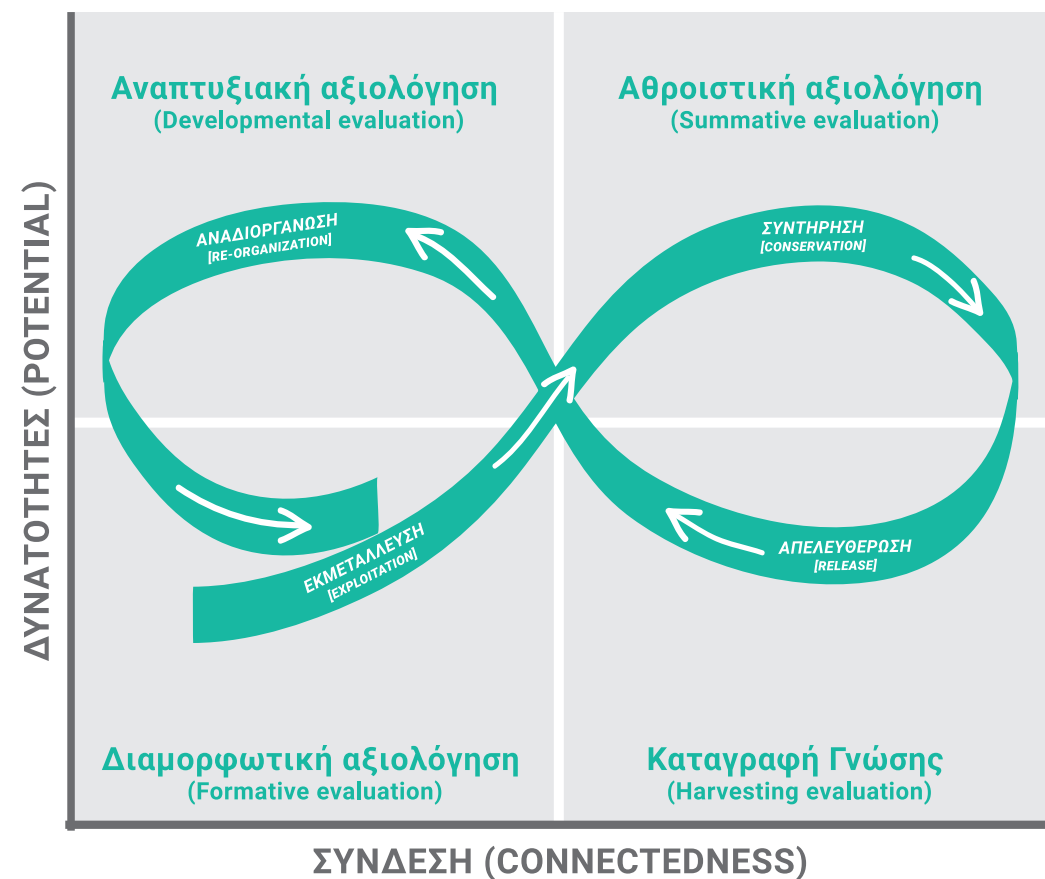

Τα τρία στοιχεία-κλειδιά για την αναπτυξιακή αξιολόγηση:

Καθορίζοντας το θέμα:

Τα άτομα ή οι ομάδες που κάνουν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας κινητοποιούνται από μια ισχυρή αίσθηση ότι κάτι πρέπει να αλλάξει. Μπορεί να έχουν μια νέα οπτική ή προσέγγιση σε ένα ιστορικά επίμονο ζήτημα ή/και να διακρίνουν καθαρά το/τα σημεία διασταύρωσης και επαφής πολλαπλών πολύπλοκων θεμάτων. Καθώς εργάζονται σε αυτά τα θέματα, η αντίληψη τους ξεκινά από μια ασαφή κατανόηση σε μια σαφή εικόνα. Η νέα αυτή γνώση μπορεί να προκαλέσει μια μετατόπιση στα δεδομένα τους και να τους προκαλέσει αβεβαιότητα ή την ανάγκη διευκρινίσεων ή περισσότερης γνώσης πάνω σε ένα θέμα.

Η αναπτυξιακή αξιολόγηση μπορεί να βοηθήσει τα άτομα ή τις ομάδες αυτές, στο να αντιληφθούν ή να αρθρώσουν καλύτερα το πλαίσιο και την δυναμική του προβλήματος ή του θέματος που τους ενδιαφέρει.

Όπως φαίνεται και στο σχήμα, η αξιολόγηση έχει διαφορετικό σκοπό σε κάθε φάση του Panarchy Loop ("κύκλου της Παναρχίας"). Η διαμορφωτική αξιολόγηση υποστηρίζει το στάδιο της "εκμετάλλευσης" (exploitation), η αθροιστική αξιολόγηση τη φάση "συντήρησης" (conservation), όμως η αναπτυξιακή αξιολόγηση είναι απαραίτητη για να προάγει την εξερεύνηση του νέου.

Σε αυτή τη φάση, της εξερεύνησης, η κατανόηση είναι συνεχής και αναδυόμενη, και υπάρχει ανάγκη να ερμηνευθούν τόσο η κατεύθυνση όσο και τα αποτελέσματα. Εάν δε δοθεί ο χώρος και ο χρόνος ώστε οι ιδέες να "επωαστούν" πλήρως στη φάση εξερεύνησης, είναι δύσκολο να γεννηθεί κάτι πραγματικά καινοτόμο.

Η αξιολόγηση αφορά την κριτική σκέψη ενώ η ανάπτυξη αφορά τη δημιουργική σκέψη. Συχνά, οι δύο αυτοί τύποι σκέψης θεωρείται ότι αποκλείουν ο ένας τον άλλο, αλλά ο σκοπός της αναπτυξιακής αξιολόγησης είναι να τους φέρει σε ισορροπία. Η αναπτυξιακή αξιολόγηση συνδυάζει την τεκμηριωμένη και αντικειμενική αξιολόγηση με το ρόλο της διορατικής οργανωσιακής ανάπτυξης, η οποία βασίζεται στις αλλαγές και στους συσχετισμούς.

Αναπτυξιακή αξιολόγηση:

- σας βοηθά να κάνετε μια εκτίμηση της κατάστασης / να δείτε που βρίσκονται τα πράγματα και πώς αυτά εξελίσσονται
- σας βοηθά να διακρίνετε ποιες κατευθύνσεις δράσης μπορούν να φέρουν αποτελέσματα και ποιες πρέπει να εγκαταλειφθούν.
- προτείνει ποια νέα πειράματα πρέπει να δοκιμαστούν.

Η αναπτυξιακή αξιολόγηση λαμβάνει επίσης υπόψη τις αλλαγές σε έναν οργανισμό - τη δομή, τη διαχείριση, τις σχέσεις μέσα σε αυτόν - στο βαθμό που αυτές αποτελούν ένα σημαντικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα η καινοτομία. Το άτομο ή η ομάδα που αξιολογεί, για να αποσαφηνίσει ορισμένες από τις αμφιβολίες που συνοδεύουν την οργανωτική αλλαγή, μπορεί να εισαγάγει στρατηγικές ή/και ερωτήσεις που μπορούν να βοηθήσουν την ενσωμάτωση της ατομικής ή συλλογικής γνώσης.

Η αναπτυξιακή αξιολόγηση δίνει επίσης τη δυνατότητα να εξεταστεί η δυναμική της ίδιας της συνεργασίας. Πολύπλοκα προβλήματα, πολλές φορές, απαιτούν την ενσωμάτωση διαφορετικών οπτικών ή/και προοπτικών από τα διαφορετικά μέρη ενός συστήματος. Τα διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη / εταίροι μπορούν να αντιληφθούν διαφορετικά το πρόβλημα και να ξεκινήσουν μια πρωτοβουλία με ποικίλα σημεία αναφοράς. Ακόμα όμως και στο πλαίσιο αυτής της πολυμορφίας, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης ή/και εκτέλεσης στρατηγικών. Η αναπτυξιακή αξιολόγηση βοηθά τους συνεργάτες / εταίρους, ακόμα και μέσω των διαφορετικών οπτικών, να αναγνωρίσουν και να εργαστούν μαζί πάνω σε μια κοινή/συλλογική αντίληψη που σε άλλη περίπτωση θα μπορούσε να εμποδίσει ή και να διασπάσει την παράλληλη εργασία τους προς τον κοινό στόχο.

Τελικά η αναπτυξιακή αξιολόγηση αφορά αυστηρά και μόνο την διερεύνηση με σκοπό την ανάπτυξη. Σκόπιμα χρησιμοποιεί τα δεδομένα με ουσιαστικό τρόπο ώστε να μπορεί η ομάδα να καταγράφει και να κατανοεί τα βήματα που οδηγούν στην καινοτομία.

Δοκιμάζοντας τις αυτόματες επαναλήψεις:

Για πολλά άτομα ή ομάδες που σχεδιάζουν ή/και αναπτύσσουν (κοινωνικές) δράσεις/προγράμματα, ο πειραματισμός θεωρείται κάτι φυσικό. Οι νέοι τρόποι που δοκιμάζονται, για το πώς μπορεί να γίνει κάτι, βασίζονται είτε σε προηγούμενες εμπειρίες είτε στην αλλαγή των αναγκών και των απαιτήσεων. Έτσι μπορούμε να οδηγηθούμε σε βελτιώσεις. Η αναπτυξιακή αξιολόγηση φέρνει ένα πλαίσιο για την μάθηση που παράγεται από αυτά τα πειράματα και "φωτίζει" τα πολύ βασικά σημεία που κάνουν την διαφορά και τις περισσότερες φορές γίνονται τόσο αυτόματα ή/και ασυνείδητα που η πληροφορία τους χάνεται στην καθημερινότητα.

Η εφαρμογή της αναπτυξιακής αξιολόγησης σημαίνει ότι πλέον το άτομο ή η ομάδα είναι πιο συστηματική στο να εντοπίζει και να καταγράφει αυτές τις μικρές και πολλές φορές δυσδιάκριτες αλλαγές και στην συνέχεια να τις αναλύει και να τις ενσωματώνει συνειδητά σε επόμενα βήματα ή δράσεις.

Παρακολουθώντας την τροχιά της καινοτομίας:

Στην επίλυση ενός προβλήματος όταν συμβεί η στιγμή του "εύρηκα", η πορεία προς τη λύση του φαίνεται προφανής. Όταν κάποιος που έχει πρωτοπορήσει, περιγράψει την διαδικασία που ακολούθησε από την αρχή μέχρι το τέλος όλα φαίνεται να έγιναν ανεμπόδιστα και άμεσα. Βασικές στιγμές και χρήσιμα σημεία της διαδικασίας παραβλέπονται. Αυτή η περιγραφή δεν μπορεί να βοηθήσει ή να κατευθύνει το επόμενο άτομο ή ομάδα που θα προσπαθήσει να κάνει κάτι αντίστοιχο, να επιλύσει ένα παρόμοιο πρόβλημα ή να ξεπεράσει μια αντίστοιχη κατάσταση.

Η αναπτυξιακή αξιολόγηση καταγράφει αυτά που δεν αναφέρονται πάντα ή δεν αναφέρονται πρώτα, τις απρόβλεπτες συνέπειες, τις αυξημένες απαιτήσεις, τις εντάσεις, τις απρόσμενες ευκαιρίες κ.λπ. Αυτή η παρακολούθηση και η καταγραφή αποκαλύπτει τι χρειάζεται πραγματικά για να δημιουργηθεί ή να ξεκινήσει μια νέα/διαφορετική προσέγγιση και αυτό εξυπηρετεί δύο σκοπούς καθ' όλη τη διάρκεια ολοκλήρωσης του νέου έργου/δράσης: καθιστά τη λήψη των αποφάσεων μια διαφανή διαδικασία και παράγει πολύτιμα δεδομένα που μπορούν να είναι χρήσιμα για την διάδοση ή την περαιτέρω ανάπτυξη.

Τέτοιου είδους τεκμηρίωση υποστηρίζει επίσης την υπευθυνότητα, ενώ παράλληλα επιτρέπει υψηλό βαθμό ευελιξίας.

ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ: Δείτε το επεξηγηματικό video που αφορά το Panarchy Loop (στα αγγλικά)
<https://youtu.be/yKAHNlpVv2Q>